

Enligt sändlista

Kopia till
Pärmen

Bildande av NATURRESERVATET BALJÅSEN i Åmåls kommun

Uppgifter om reservatet

Benämning:	Naturreservatet Baljåsen
Kommun:	Åmål
Socken:	Edsleskog
Kartblad:	Ekonomisk karta l0C0b, l0Clb
Gräns:	Se beslutscharta, bilaga 2 där gränsen är innerkanten av den kraftigt punktstreckade linjen. Längs allmänna vägen 1255 går gränsen ca fem meter från vägkanten på respektive sida.
Fastigheter och ägare:	Se förteckning i bilaga 3
Areal:	302 ha (varav ca 175 ha barrskog, ca 40 ha blandskog, ca 30 ha lövskog, ca 50 ha ungskog och ca 7 ha våtmark).
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen
Ändamål:	Att säkerställa de naturskogsliknande bland- och barrskogarna, de rika ängsgranskogarna samt en mångfald livsmiljöer för ett stort antal hotade och sällsynta arter

Beskrivning av området

Baljåsenreservatet är beläget öster om sjön Edslan i Edsleskogs socken, Åmåls kommun. Det sträcker sig ca 4 km i riktning NNV-SSO från Hinsknatten i norr till och med Åmålsbergen i söder (se bilaga 2).

Området begränsas i väster av Klöverudsdalen och innefattar österut Baljåsen-Björndalsberget-Åmålsbergen. Området är starkt kuperat med ett flertal parallella och tvärgående dalgångar. Baljåsen, 301 m ö h, är Dalslands högsta punkt.

På de högsta kullarna växer fattig barrskog med främst tall tillsammans med varierande inslag av vårtbjörk, asp, ek och på vissa platser även lönn. I de fuktiga dalgångarna och sluttningarna samt i rasbranterna omväxlar örtrika ängsgranskogar med frodiga bland- och lövskogar. Ställvis dominerar ädellövskog med ett välutvecklat buskskikt och en mångfald trädslag såsom ask, ek, lind, lönn och alm, asp och sälg.

Berggrunden utgörs i den västra delen främst av lättvittrade och näringsrika lerskiffrar som ingår i den s.k. Dalformationen. Östra delen består i huvudsak av näringsfattig granitberggrund.

De näringsrika lerskiffrarna hyser en sällsynt rik och intressant flora som ger området ett mycket högt vetenskapligt värde. Många av arterna är upptagna på rikslistorna över hotade arter, t ex fältgentiana, skogssvingel, strävlost, grynig gelélav, blylav och örtlav. Området är också en betydelsefull livsmiljö för den utrotningshotade vitryggiga hackspetten och hyser en sällsynt artrik landmolluskfauna med många hotade arter.

I dalgångarna fanns förr en utvecklad torpbebyggelse. Här låg torpen 5. Björndalen och Strandkasen, där ännu fragment av öppen ängsmark finns. Torpen är nu borta och odlingsmarken bevuxen med granskog, men man finner fortfarande spår i form av rösen, husgrunder och gamla lövträd. I norra Klöverudsdalen finns rester av torpet Aspbacken.

På såväl Björndalsberget som Baljåsen finns välkända utsiktspunkter dit markerade stigar leder.

Ärendets beredning

Baljåsen och Klöverudsbranterna ingår i område som är av riksintresse för naturvården "NP 10 Högheden-Baljåsen". 1 översiktsplan för Åmåls kommun (antagen 1991-06-19) ingår Baljåsen i ett större område i Edsleskog som anges som ekologiskt särskilt känsligt.

1 samband med kartläggningen av Dalslands kärlväxtflora vid mitten av 1970-talet kom Klöveruds branter att framstå som en av Dalslands botaniskt rikaste ängsskogar. Ytterligare naturvården konstaterades kring 1980 då området visade sig vara häckningslokal för de hotade fågelarterna vitryggig hackspett och gråspett. Områdets naturvården finns dokumenterade i rapporten "Naturinventering i riksintresseområdet Högheden-Baljåsen" från 1989.

Frågan om att bilda reservat aktualiserades vid mitten av 1980-talet i samband med en genomförd, större skogsavverkning norr om Stora Klöverud samt aviserade avverkningar i områdets centrala delar inom dåvarande Billeruds fastigheter.

1 skrivelse den 13 juni 1988 hemställde Åmåls kommun hos länsstyrelsen om tillfälligt skydd för området under den tid reservatsförordnande utreds.

Länsstyrelsen fattade den 3 augusti 1988 med stöd av 11 § naturvårdslagen beslut om tillfälliga förbud under tre år. Beslutet överklagades den 23 augusti 1988 av Karlstads stiftsnämnd. 1 beslut den 20 oktober 1988 avlog regeringen överklagandet.

Det interimistiska förordnandet förlängdes tre år till och med den 15 november 1994 - genom länsstyrelsens beslut den 20 november 1991. Beslutet överklagades den 6 december 1991 av Göran Johansson och den 10 december 1991 av Karlstads stiftsnämnd. 1 beslut den 28 oktober 1993 avlog regeringen överklagandena.

En exkursion i området genomfördes den 26 maj 1993 tillsammans med bl a naturvårdsverket. Besök i området har också vid ett flertal tillfällen gjorts med representanter för markägare.

Dispens för skogsavverkning har meddelats i två fall. I ett tredje har länsstyrelsen avslagit ansökan.

Förslag till beslut om reservatsbildning remitterades i december 1993. Kommunfullmäktige i Åmål beslutade den 30 mars 1994 tillstyrka reservatsbildningen. Även Naturvårdsverket och Skogsvårdsstyrelsen har tillstyrkt. Synpunkter har vidare lämnats av Vattenfall, Vägverket, Älvsborgs läns norra jaktvårdsförening, Projekt Vitryggig hackspett, Dalslands Botaniska Förening och Dalslands Ornitologiska Förening. Inkomna skrivelser har sammanfattats i bilaga 7.

Delar av reservatsområdet har under våren 1994 förvärvats av Naturvårdsverket. Köpekontrakt föreligger med Stora Kopparbergs Bergslags AB och förslag till köpekontrakt med Karlstads Stift. Förhandling om förvärv pågår med de två övriga markägare som berörs.

Grund för beslut

Baljåsen och Klöverudsbranterna har stora naturvärden ur bl.a. följande aspekter:

- zoologi: Stor betydelse som häcknings- och födosökslokal bl.a. för den utrotningshotade vitryggiga hackspetten. Viktig levnadsmiljö för ett flertal hotade landmollusker.
- botanik: Artrik lundflora med ett flertal hotade och sällsynta arter. Förekomst av ett flertal hotade oceaniska lavar.
- ekologi: Ett omväxlande område med en mångfald nischer för hotade och sällsynta organismer, bl.a. ängsgranskog och ädellövskog med utpräglad naturskogskaraktär.

Förutsättningen för att naturvärdena i områdets naturskogsmiljöer skall bestå och utvecklas är att de skyddas mot olika former av skogsbruk eller annan exploatering och i huvudsak tillåts utvecklas fritt. Genom att låta vissa hyggen ingå i området finns möjlighet att på sikt skapa ett större sammanhängande naturskogsområde med goda möjligheter för de hotade och sällsynta arterna att fortleva i livskraftiga bestånd.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 2 kap 6 § naturresurslagen skall områden som är av riksintresse för naturvärden skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön.

Baljåsenområdet utgör ett av länets mest skyddsvärda skogsområden. Enligt Naturvårdsverket är området även i ett riksperspektiv mycket betydelsefullt som refugium för hotad skogsflora- och fauna. För att naturvärdena skall kunna bestå bör området, enligt länsstyrelsens mening, bevaras i huvudsak ostört och opåverkat av bl a skogsbruk. Naturreservat är därför lämplig skyddsform.

Markförhandlingar har, som ovan nämnts resulterat i att större delar av området kunnat förvärfvas av Naturvårdsverket. Agarna till den återstående, privatägda delen har inte inkommit med någon erinran mot reservatsbildningen. Förhandlingar om förvärv även i denna del pågår.

Berörda remissinstanser har i allt väsentligt tillstyrkt förslaget.

Länsstyrelsen bedömer att naturresurslagens bestämmelser om att mark skall användas så att en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt långsiktig god hushållning främjas tillgodoses genom att området förordnas som naturreservat.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området som avgränsas med en punktstreckad linje på bifogad karta (bilaga 2) bör av skäl som ovan utreds särskilt skyddas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, senast omtryckt 1991:641) området som naturreservat.

Naturreservatets namn skall vara Baljåsen.

Ändamålet med reservatet skall främst vara att bevara skogsmiljöerna och därtill knutna ekologiska, zoologiska och botaniska värden.

Föreskrifter för naturreservatet

För att trygga ändamålet med naturvårdsområdet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen (NVL) och 9-10 §§ naturvårdsförordningen (NVF) att nedan angivna föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla.

Föreskrifter med stöd av 8 NVL angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att nyttja fastighet inom naturreservatet.

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det förbjudet att

1. uppföra byggnad, vindskydd, koja eller annan anläggning;
2. anlägga väg eller parkeringsplats;
3. uppföra mast, antenn eller liknande anordning;
4. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord, torv eller andra material kommersiellt eller för husbehov;
5. anordna upplag;
6. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa eller på annat sätt skada mark;
7. anlägga nytt dike, rensa befintligt dike eller dämme;
8. tillföra kemiskt bekämpningsmedel, pH-reglerande medel eller växtnäringssämne på mark eller i vatten;
9. dra fram mark- eller luftledning;
10. slutavverka, gallra, röja eller utföra annan skogsvårdande åtgärd såsom att ta bort dött träd eller vindfälle;
11. inplantera för området främmande växt- eller djur art

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

12. anlägga stig eller spång;
13. jaga annat än älg och rådjur;
14. uppföra stängsel eller annan hägnad.

Åtgärder enligt bifogade fastställda skötselplan (bilaga 6) får dock utföras av naturvårdsförvaltaren eller den som naturvårdsförvaltaren utser utan hinder av föreskriften ALO (röjning av stig, kraftledningsgata m m.)

B. Föreskrifter med stöd av 9 § NVL om skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till mark inom naturreservatet förpliktigas tåla att nedan angivna anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet.

1. Røjning av områden enligt bifogade fastställda skötselplan.
2. Uppförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens friluftsliv såsom informationstavlor och stig enligt bifogade fastställda skötselplan.
3. Utmärkning och upplysning om naturreservatet i enlighet med bifogade fastställda skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § NVL om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det förbjudet att

1. plocka eller gräva upp växter, bryta kvistar eller på annat sätt skada vegetationen;
2. döda, skada eller insamla djur, mossor, lavar och vedsvampar;
3. tälta, uppföra vindskydd eller ställa upp husvagn;
4. göra upp eld;
5. framföra motorfordon;
6. rida i terrängen;
7. cykla i terrängen;
8. medföra ej kopplad hund;
9. anbringa skylt, affisch eller därmed jämförlig anordning;
10. snitsla spår eller ordna orienteringskontroll;
11. genomföra idrottstävling eller träning i terrängen utanför markerade stigar och leder;
12. organisera lägerverksamhet.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § NVF rörande naturvårdsförvaltningen.

1. Naturreservatet skall förvaltas och skötas i enlighet med av länsstyrelsen fastställd skötselplan. Med stöd av 9 § NVF fastställer länsstyrelsen bifogade skötselplan, bilaga 6. Åtgärder enligt skötselplanen sker i naturvårdsförvaltarens regi. Skötselplanens målsättningar och riktlinjer gäller utan begränsning i tiden. I övrigt bör en översyn och eventuell revidering av planen ske med ca 10 års mellanrum.
2. Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen.
3. Naturreservatet skall av naturvårdsförvaltaren utmärkas i enlighet med svensk standard (SIS 021522) och naturvårdsverkets anvisningar.

I särskilda fall kan länsstyrelsen med stöd av 12 § naturvårdslagen, medge undantag från meddelade föreskrifter.

Enligt 37 och 38 §§ NVL gäller bland annat att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats enligt 8 eller 10 §§ NVL kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader och förpliktigas ersätta kostnad som föranleds av gärningen.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 39 § NVL vid vite förelägga honom om att rätta vad olovligen skett. Länsstyrelsen har vidare möjlighet att hos kronofogdemyndigheten få handräckning för att åstadkomma rättelse.

Hur man överklagar, se bilaga 5 (formulär 2).

Beslut i ärendet har fattats av länsstyrelsens styrelse. I styrelsens beslut har deltagit landshövdingen samt ledamöterna Arne Bengtsson, Britt Bohlin, Gunnar Engqvist, Sven-Ingvar Eriksson, Ulrik Hammar, Gunnar Högborn, Lars-Olof Johansson, Ingvar Karlsson, Solveig Kjörnsberg, Elizabeth Nyström, Leif Olsson och Lars-Gerhard Westberg samt ersättarna 5 Gunnar Peterson och Maj Steen.

I den slutliga handläggningen har deltagit bitr. miljövardsdirektören Schafferer, föredragande samt länsrådet Åkerlund, miljövardsdirektören Enander, länsantikvarien Åkerström, bitr. länsarkitekten Wockatz, lantmätaren Lindqvist, överlantmätarmyndigheten, lantbruksdirektören Öhman och länsassessorn Josefson.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Fastighetsförteckning
4. Sändlista
5. Hur man överklagar
6. Skötselplan
7. Sammanställning av inkomna yttranden m m